

Наташа П. Ракић
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
Центар за научноистраживачки рад

УДК 37.091.3::821.112.2(049.32)
DOI [10.46793/Uzdanica20.2.293R](https://doi.org/10.46793/Uzdanica20.2.293R)
Примљен: 16. јун 2023.
Прихваћен: 10. новембар 2023.

МАГИЈА КЊИЖЕВНИХ ТЕКСТОВА У НАСТАВИ (НЕМАЧКОГ КАО) СТРАНОГ ЈЕЗИКА

(Marina Petrović Jülich, *Čudesna putovanja ka pupku sveta: Produktivno-performativna didaktika književnosti na (nemačkom kao) stranom jeziku*, Kragujevac, FILUM, 2023, 195 str.)

Монографија *Чудесна путовања ка пупку свећа: Продуктивно-перформативна дидактика књижевности на (немачком као) страном језику*, објављена тренутно само у електронском облику, део је едиције „Црвена линија” у издању Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу на коме је ауторка монографије, Марина Петровић Јилих, запослена као ванредна професорка немачке књижевности и културе са научним фокусом на методику наставе немачког језика и књижевности. Наведена монографија, примарно намењена свима онима који се професионално баве подучавањем (немачког као) страног језика, представља плод вишегодишњег испитивања места и улоге књижевних текстова у настави (немачког као) страног језика која су извршена најпре на катедрама за германистику Унивезитета у Крагујевцу и Универзитета у Београду, а потом у основним и средњим школама Шумадијског округа.

Суочена са поражавајућим резултатима истраживања који су показали да су студенти германистике књижевним текстовима приступали са веома мало ентузијазма и да би неретко, при сусрету са књижевним делом, доживели одређену врсту шока, а у жељи да се затечено стање побољша, Марина Петровић Јилих појачава сарадњу са бројним колегама и колегиницама из области дидактике књижевности на немачком као страном језику и институцијама које пружају подршку ширењу немачког језика, књижевности и културе. Како ауторка монографије наводи, ова студија је настала као плод истраживања начина на које се може приступити обради књижевних текстова на нов и занимљив начин и позитивних искустава при имплементацији

различитих стратегија помоћу којих ове форме могу да постану саставни део наставе (немачког као) страног језика на свим нивоима образовања.

Монографија Марине Петровић Јилих је садржајно подељена на седам тематских области. О историјском развоју немачке дидактике књижевности писано је у првом поглављу монографије које представља преглед развоја мисли о користи и циљевима увођења књижевних текстова у наставу савременог немачког и немачког као страног језика. Ауторка пружа увид у развојну нит немачке дидактике књижевности – од Хердеровог захтева с краја 18. века да се у оквиру наставе немачког језика изучава и немачка књижевност, радова Хикеа и Вакернагела, оснивача немачке дидактике књижевности, насталих средином 19. века, идеолошке (зло)употребе књижевних текстова у циљу пропагирања владајућих структура у време националсоцијализма, захтева за применом иманентне методе при раду на књижевним текстовима по окончању Другог светског рада, и процвата студија и расправа о неопходности укључивања књижевних текстова у процес учења језика чиме би се унапредио квалитет наставе, развиле интеркултурне компетенције код студената и подржала хуманистичка слика света и човека.

Ауторка монографије посвећује друго поглавље кратком представљању књижевних теорија које су утицале на развој дидактике немачке књижевности и дидактике књижевности на немачком као страном језику. Наглашен је значај постулата херменеутике, естетике рецепције, постструктурализма, емпиријске науке о књижевности, интеркултурне германистике и интеркултурне књижевности за увођење и унапређење рада на књижевним текстовима у оквиру наставе (страног) језика. Марина Петровић Јилих посвећује велику пажњу проблематици дефинисања критеријума на основу којих би се један текст могао одредити као књижевни, а потом истражује у којој мери је књижевност незаменљива у настави (немачког као) страног језика. Ауторка додаје да је у савременој настави језика и књижевности неопходно одбацити методе које намећу јединствено значење текста и залаже се за смењивање ауторитета текста интерпретацијом насталом кроз продуктивне перформансе кроз које ће бити испуњене све три функције књижевности: когнитивно-рефлексивна, хедонистичко-емоционална и морално-социјална.

Четврто поглавље ауторка посвећује актуелним књижевно-дидактичким дискусијама о положају, функцији и улози књижевних текстова у настави (немачког као) страног језика и новим перспективама у настави (немачког као) страног језика. Ауторка истиче да се у оквирима немачког књижевно-дидактичког дискурса издвојило неколико хетерогених приступа који се комбинују ради остваривања задатих циљева и превазилажења осећаја страности који настаје при сусрету са књижевним формама на страном језику. Наглашено је да се при одабиру текстова мора водити рачуна и о томе да студенти преко текстова стичу извесне компетенције значајне за комуникацију и разумевање света и друштва, те се ауторка залаже за увођење књижевних

форми у наставу кроз које би се студенти сусрели са различитим (осетљивим) темама и превазишли многоструке страности које могу да проистекну из сусрета са текстом. Ауторка монографије се залаже за могућност чулног, емоционалног и субјективног тумачења књижевности, што захтева перформативни приступ делу са циљем да се перформативни потенцијал искористи у сврху језичког, културног и естетског образовања. Наводећи релевантну литературу других аутора из области дидактике књижевности и своју монографију *Сви смо били њекси* (2016, ФИЛУМ), ауторка издваја позоришну педагогију као један од активних и продуктивно оријентисаних приступа књижевном тексту који се на Катедри за германистику Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу активно спроводи скоро деценију. Кроз мноштво наведених примера опробаних у настави, чему посвећује скоро половину страница ове студије, ауторка нуди модел приступа и обраде књижевних дела у институционализованој настави са надом да ће своје колеге и колегинице мотивисати да се опробају у продуктивно-перформативним облицима при приступу и обради књижевних форми.

У монографији је истакнуто да би настава књижевности и увођење књижевних форми у наставу (немачког као) страног језика требало да доведе до активне и свесне рецепције и обраде књижевних текстова, да изазове уживање у њима, да развије књижевне и културне компетенције у најширем смислу које ће студентима омогућити промену на личној и социјалној равни.

У оквиру завршних разматрања, Марина Петровић Јилих указује на битне позитивне промене на Катедри за немачки језик и књижевност Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу које су настале као последица залагања наставног кадра да се настава (немачког као) страног језика приступи из другачије перспективе. Све то не би било могуће без сталног усавршавања и интензивне сарадње са бројним колегама и колегиницама са других институција, што ауторку ове монографије подстиче на оптимистичан став да је развој дидактике књижевности на немачком као страном језику као самосталне дисциплине у нашој земљи на добром путу.